

Farní pouť

10. září 2016

Hrádek u Vlašimi – Sázava

Svatý rok milosrdenství

Logo a motto

Logo představuje teologický souhrn pojmu milosrdenství. Doprovází jej motto, jež je převzato z Lukášova evangelia („**Milosrdní jako Otec**“ – Lk 6,36) a předkládá prožívání milosrdenství podle příkladu Otce, jenž vyžaduje, abychom neposuzovali a neodsuzovali, ale abychom odpouštěli a lásku i odpuštění darovali bez míry (srov. Lk 6,37-38). Logo je dílem otce M. I. Rupnika. Je to obraz, který je velmi drahý starověké církvi, neboť znázorňuje Kristovu lásku završující tajemství jeho vtělení vykopením. Představuje Syna Božího, jenž bere na svá ramena zbloudilého člověka. Vyobrazení je provedeno tak, že nechává vystoupit Dobrého pastýře, jak se v hloubi dotýká lidského těla, a činí tak s láskou, která člověku mění život. Nemůže dále uniknout jeden detail: Dobrý pastýř s krajním milosrdenstvím na sebe bere lidství, ale jeho oči se prolínají s očima člověka. Kristus se dívá pohledem Adamovým a Adam pohledem Kristovým. Každý člověk tak v Kristu odkrývá své lidství a budoucnost, jež ho očekává. Vyobrazení je umístěno uvnitř mandorly, která je také drahá starověké i středověké ikonografii; připomíná, že v Kristu jsou společně přítomny obě přirozenosti, božská i lidská. Tři soustředné ovály v barvách, které se směrem k vnějšku postupně rozjasňují, naznačují Kristovo jednání, jímž vyvádí člověka z noci hříchu a smrti. Z druhé strany hloubka barvy s temnějším odstínem zase připomíná neproniknutelnost Otcovy lásky, která odpouští všechno.

Hymna

Mi - se - ri - cor - des si - cut Pa - ter!

Mi - se - ri - cor - des si - cut Pa - ter!

In ae - ter - num mi - se - ri - cor - di - a e - ius.

1. Díky vzdáváme Otci, že je dobrý
Utvořil svět a moudře stvořil zemi
On vede svůj národ cestami dějin
On odpouští a vítá své děti (srov. Lk 15)

2. Díky vzdáváme Synu, který je světlem národů
On nás miluje srdcem z masa a krve (srov. Jan 15,12)
Od něj vše dostáváme a jemu vše darujeme
Srdce otvírá těm, kdo mají hlad a žízeň

3. Prosme též Ducha o sedm svatých darů
Pramen je všeho dobra, přelahodná útěcha
On nám dává sílu, předávejme ji bližním
On je láska, nad ničím nezoufá a všechno vydrží

4. Prosme o pokoj od Boha, dárce všeho pokoje
Země očekává radostnou zvěst o Králi
Radost a odpuštění v srdci maličkých
A budou nová nebesa i nová země

Modlitba papeže Františka pro Svatý rok milosrdenství

Pane Ježíši Kriste,
učil jsi nás být milosrdnými,
jako je milosrdný nebeský Otec,
a řekl jsi nám, že kdo vidí tebe, vidí Otce.
Ukaž nám svou tvář a budeme spaseni.

Tvůj láskyplný pohled
osvobodil Zachea a Matouše z otročení penězům,
cizoložnici a Marii Magdalénu
od hledání štěstí jen ve stvořených věcech,
přiměl Petra plakat, když tě zradil,
a zaručil kajícímu zločinci ráj.

Dej, ať každý z nás
slyší tvá slova určená samařské ženě,
jako bys je říkal nám:
„Kdybys tak znala Boží dar!“

Ty jsi viditelnou tváří neviditelného Otce,
Boha, který projevuje svou všemohoucnost
nejvíce odpouštěním a milosrdenstvím:
dej, ať je církev pro svět tvou viditelnou tváří,
tváří svého Pána, vzkříšeného a oslaveného.

Tys chtěl, aby také tvoji služebníci
byli podrobni slabosti,
a tak mohli soucítit s těmi,
kdo se potýkají s nevědomostí a omylem:
dej, ať každý, kdo se s jediným z nich setká,
zakusí, že ho Bůh očekává, miluje a odpouští mu.

Sešli svého Ducha
a posvěť nás všechny jeho pomazáním,
aby se Svatý rok milosrdenství
stal rokem Hospodinovy milosti
a aby tvá církev s obnoveným nadšením
mohla přinášet radostnou zvěst chudým,
vyhlásit svobodu zajatým a zdeptaným
a navrátit zrak slepým.

Na přímluvu Panny Marie, Matky milosrdenství,
o to prosíme tebe, jenž žiješ a kraluješ
s Otcem a Duchem Svatým na věky věků. Amen.

Odpustky

Svatý rok milosrdenství se má stát velkou příležitostí k setkání každého člověka s Božím milosrdenstvím. Papež František proto rozhodl o mimořádné možnosti získat odpustky pro sebe nebo pro duše zemřelých. Podmínky pro získání odpustků jsou tyto:

- přijmout svátost smíření (nikoli nutně přesně v den pouti)
- zúčastnit se mše svaté a přijmout svátost eucharistie
- pomodlit se za Svatého otce a na jeho úmysly, které nosí ve svém srdci pro dobro církve a celého světa (např. Otče náš a Zdrávas Maria)
- jako projev své hluboké touhy po skutečném obrácení vykonat krátkou pouť ke Svaté bráně (podle fyzických možností každého člověka) a na daném místě se pomodlit Otče náš a Vyznání víry
- rozjímat na téma milosrdenství

Svatý otec dále stanovil možnost získat odpustky také skrze konání skutků milosrdenství: „Prosil jsem, aby církve v tomto Roce milosrdenství znovu objevila bohatství skryté ve skutcích duchovního i tělesného milosrdenství. Zkušenost s milosrdenstvím lze totiž nejlépe poznat právě prostřednictvím konkrétních projevů, jak nás to učil i Ježíš. Vždy, když některý věřící osobně vykoná jeden či více z těchto skutků, bezpochyby tak získá i odpustky spojené s tímto Svatým rokem.“

Skutky milosrdenství

Skutky tělesného milosrdenství:

- sytit hladovějící
- dát pít žíznivým
- ujímat se těch, kdo nemají střechu nad hlavou
- oblékat nahé
- navštěvovat nemocné a vězněné
- pohřbívat zemřelé
- osvobozovat zajaté

Skutky duchovního milosrdenství:

- učit nevědomé
- radit pochybujícím
- těšit zarmoucené
- napomínat hřešící
- trpělivě snášet obtížné lidi
- odpouštět urážky a křivdy
- modlit se za živé i mrtvé

Více to popisuje Katechismus katolické církve v článku 2447: Skutky milosrdenství jsou činy lásky, kterými pomáháme svému bližnímu v jeho tělesných nebo duchovních potřebách. Učit, radit, těšit, posilovat — to jsou skutky duchovního milosrdenství, stejně jako odpouštět a trpělivě vše snášet. Skutky tělesného milosrdenství spočívají obzvláště v tom, že dáváme najíst tomu, kdo má hlad, že hostíme toho, kdo nemá střechu nad hlavou, že odíváme toho, kdo nemá co na sebe, že navštěvujeme nemocné a vězněné, že pohřbíváme zesulé. Dávat almužnu chudým je mezi těmito skutky jedno z hlavních svědectví bratrské lásky; je to také úkon spravedlnosti, který se líbí Bohu: „Kdo má dvoje šaty, ať se rozdělí s tím, kdo nemá žádné. A kdo má něco k jídlu, ať jedná stejně“ (Lk 3,11). „Raději dejte to, co je v mísách, jako almužnu a pak vám bude všechno čisté“ (Lk 11,41). „Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne: ‘Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se’ — ale nedáte jim, co potřebují pro své tělo, co je (jim) to platné?“ (Jak 2,15-16).

Hrádek u Vlašimi

První zpráva o hrádeckém kostele je z roku 1386. V nejstarších dobách byla pro zdejší svatostánek sv. Matouše důležitá hrádecká tvrz, jejíž majitelé měli ke kostelu patronátní právo, nevíme však, o kterou se jednalo. August Sedláček totiž uvádí na Hrádku tvrze dvě. První, tzv. Vyšehrad stával západně od kostela, byl vypálen roku 1467 a zbyl po něm pouze sklep tesaný ve skále. Druhým tvrzištěm je Kočičí hrádek, který byl geodeticky zaměřen roku 2006. Hrádek s pustou a patrně vypálenou tvrzí i se vsí Ctiboř získalo koupí v roce 1547 město Vlašim, což bylo roku 1549 zapsáno do desek zemských. Z odkazu vlašimského měšťana Václava Klobásy st. byla ke kostelu po roce 1681 přistavěna pro milostnou sochu Panny Marie boční kaple, a krátce na to i protilehlá kaple, která je zasvěcena sv. Josefovi, čímž získal půdorys kostela podobu kříže. Kamenná věž byla původně kryta šindelem a pochází z roku 1765. Není zcela objasněno, zda hrádecké poutní místo vzniklo teprve v období rekatolizace, nebo se jedná o mariánskou úctu dřívější. Bez ohledu na to je Hrádek dodnes významným poutním místem pražské arcidiecéze, což dokládá i rozhodnutí arcibiskupa otevřít na tomto místě Svatou bránu v roce milosrdenství 2016.

Srdcem Hrádku je gotická socha trůnící Panny Marie s Ježíškem, která je datována Albertem Kutalem v rozmezí let 1370-1380. Tento skvost se stal cílem věřících prosebníků i ostatních návštěvníků. O soše je známo, že ji při plenění hrádecké tvrze v roce 1467 odvezl rod Trčků do Vlašimi, jelikož byla známa její výjimečnost. Hrádeckému kostelu ji vrátil roku 1540 Mikuláš Trčka ml. z Lípy, pán z Vlašimi. Od 17. století hovoří dobové dokumenty o zázračnosti sochy. Procesí na Hrádek přicházejí zejména ve svátek Navštívení Panny Marie. Se sochou je spojováno mj. uzdravení duševně nemocného svobodníka Ptáčka ze vsi Chmelná v roce 1763,

avšak nebylo zřejmě církevně uznáno, naopak socha byla v letech 1765-1790 komisionálně zapečetěna v sakristii. Lidová úcta však toto období přetrvala a socha byla vrácena k veřejnému kultu.

Vřelý vztah zdejších obyvatel k poutnímu místu i soše dokládají používaná označení „Hrádeček“ a „Máti podblanického lidu“.

Sázava

Kláster na Sázavě byl založen roku 1032 z popudu knížete Oldřicha. Prvním opatem byl svatý Prokop, ustanoven zřejmě za vlády knížete Břetislava. Podle jedné legendy sv. Prokop dal bratřím pravidla podle vzoru sv. Benedikta, avšak klášter nebyl typicky benediktinský. Největší odlišností byla zde praktikovaná slovanská cyrilometodějská bohoslužba. V Sázavském klášteře byla hned od počátku také teologická škola. Byla velmi potřebná, aby v tomto jediném českém řeholním domě se slovanským obřadem byl vzděláván mnišský a kněžský dorost. Učitelem a vůdcem mladých řeholníků i jiných žáků byl sám opat Prokop. Výborně znal slovanské písemnictví, sám přepisoval a učil bratry přepisovat slovanské evangeliáře, žaltáře i všechny jiné liturgické knihy. V klášteře se pěstovala i jiná umění, zejména zpěv, malířství a stavitelství. Po Prokopově smrti kníže Spytihněv vyhnal roku 1056 slovanské mnichy ze Sázavy. Sázavský klášter převzal německý opat s břevnovskou komunitou. Mniši s opatem Vítem se uchýlili do některého basilánského kláštera v Uhrách (pravděpodobně Visegrád nad Dunajem). Do Čech se vrátili v roce 1061 po nástupu kníže Vratislava na trůn. Vratislav se stal ochráncem sázavských slovanských mnichů a podporoval i stavební rozvoj kláštera. Po smrti Víta se stal opatem Prokopův syn Jimram. Zanedlouho ho však vystřídal poslední slovanský opat Božetěch. V roce 1096 byli slovanští mniši podruhé a definitivně vyhnáni ze Sázavy. Příčinou byla mimo jiné nesvornost mnichů. Klášter převzal na počátku roku 1097 probošt břevnovského kláštera Děthard, který zde uvedl konvent mnichů latinských. Sázavská slovanská komunita zůstávala ve spojení se slovanskými basilánskými monastýry nejen v Uhrách a Slovensku, ale i na Rusi. V roce 1070 byl na Sázavě slavnostně posvěcen kostel sv. Kříže. Byl určen pro laickou osadu, která se nacházela vedle kláštera. V roce 1095 byl za účasti biskupa Kosmase posvěcen nový klášterní kostel, kde byly do jednoho z postranních oltářů uloženy také ostatky sv. Borisa a Gleba. V kryptě tohoto kostela spočívaly také ostatky Prokopovy a očekávaly zde na slavné vyzdvižení za kanonizace v roce 1204, kdy, jak se zmiňuje autor legendy, „mnozí slepí byli osvíceni, malomocní očištěni, nemocní uzdraveni, zajatí propuštěni, hluchí sluchem obdařeni, němí řečí naděleni a ostatní choří vyléčení zásluhami svatého otce Prokopa“.

Latinští mniši šířili úctu k Prokopovi, na jehož přímluvu se děly mnohé zázraky. Okolní lid na něj také vzpomínal a putovával k jeho hrobu s modlitbou. Život a

zázraky sv. Prokopa byly literárně zpracovány. Dozrávala myšlenka na jeho kanonizaci, kterou uskutečnil opat Blažej. Prokopovo svatořečení dále přitahovalo na Sázavu stále více lidí, kteří mnichy prosili o modlitbu, udílení svátostí i praktickou pomoc. Na počátku 14. století začala gotická přestavba románského chrámu. V plánu byla trojlodní basilika, která však nikdy nebyla dokončena. Byl vybudován jen presbytář a jižní loď s věží. Husitské bouře v roce 1421 definitivně ukončily snahy o dokončení monumentálního díla. Roku 1588 zbožní ctitelé sv. Prokopa doslova vyhrabali z rozbořené krypty domnělé ostatky sv. Prokopa a převezli je na Pražský hrad ke Všem svatým. Rekonstrukce chrámu a celého areálu proběhla až za opata Ildefonse Nigrina v letech 1664-1687, po požáru v roce 1746 proběhla barokně-rokoková přestavba.

Nedlouho po obnovení kláštera i kostela přichází další rána, tentokrát z vnějšku. Josefínská reforma v listopadu roku 1785 ruší klášter. Klášterní kostel byl v roce 1788 prohlášen za farní kostel sv. Prokopa (dochází tedy také ke změně z původního zasvěcení Nanebevzetí Panny Marie a sv. Jana Křtitele). Klášter byl přestavěn na zámek. Za první republiky emauzští benediktini usilovali o návrat na slovanskou Sázavu. Odkoupili část zámku, prelaturu a pozemky patřící ke klášteru. S obnovou započal P. Metod Klement OSB, jeho plány přerušila válka a po ní nástup komunistů k moci. Přesto se mu mnohé podařilo. V roce 1951 převzala klášter Národní kulturní komise. Za totality se sice v areálu kláštera něco udělalo, ale duchovně místo strádalo. Farnost byla spravována excurrento, majetky přešly do rukou státní moci, z poutního místa se postupně stala historická a turistická atrakce. V roce 2016 po řadě obstrukcí stát vrátil zdejší farnosti a emauzským benediktinům část areálu a je možné opět rozvíjet duchovní život a úctu ke sv. Prokopovi.

Písně

ke mši sv.

1. Chválu vzdejme, ó křesťané, / nejsvětější Matce Páně, / pějme vroucně nebes
Kněžně, / vzývejme ji všichni něžně. / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, /
Maria, / lilie líbezná, / oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.
2. Panno slavná, Panno svatá, / bez poskvrny jsi počatá; / květe rajske líbeznosti, / kdo
by vychválil tě dosti? / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná,
/ oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.
3. Tak jsi byla nebi milá, / žes nám Boha porodila; / pravá matko Pána Krista, / zůstala
jsi panna čistá. / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná, /
oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.

4. V lůně tvém Bůh odpočíval, / na tvých prsou tiše dlíval. / Která matka tebe předčí, / které matky syn je větší? / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná, / oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.

5. Ty jsi Panna nejmoudřejší, / veškeré cti nejhodnější, / Tebe nelze vychváliti, / tvoji slávu rozmnožiti / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná, / oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.

6. Panno věrná, dobrotivá, / s důvěrou tě hříšník vyzývá; / Zrcadlem jsi spravedlivých, / vzorem duší v Bohu živých. / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná, / oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.

7. Ty jsi radost našich duší, / v tobě krásu ráje tuší; / Ty jsi pramen nábožnosti, / ty jsi studnice všech ctností. / Maria, / Maria, / denice vítězná, / Maria, / Maria, / lilie líbezná, / oroduj za nás, Matko, v každý čas, / Královno nadhvězdna.

ke sv. přijímání

1. Zde nebeská je mana nejmilejší, / zde tělo Krista Pána nejsvětější. / Ó plesejme, / dík vzdávejme, / zde Bůh a Pán, / Ježíš, Spasitel sám.

2. Zde dar, jenž se nám stává spásou jistou, / v němž Syn se Otci dává v oběť čistou. / Ó plesejme, / dík vzdávejme, / zde Bůh a Pán, / Ježíš, Spasitel sám.

3. Zde pokrm se nám chystá v světa boji, / ten duši s tělem Krista v jedno spojí. / Ó plesejme, / dík vzdávejme, / zde Bůh a Pán, / Ježíš, Spasitel sám.

4. Jak vládneš dějinami do věčnosti, / Tak jsi zde, Bože, s námi ve svátosti. / Ó plesejme, / dík vzdávejme, / zde Bůh a Pán, / Ježíš, Spasitel sám.

k litaním

1. K nebesům dnes zalet' písni / tam, kde sídlí Matka tvá, / Vypověz jí, co tě tísní, / potěší tě Maria. / Ještě nikdy neslycháno, / že kdo od ní opuštěn; / pros, i tobě bude dáno, / budeš jistě potěšen. / Maria, ó Matičko, / Krista Pána rodičko, / ustavičná pomoc tvá / útěchu nám podává.

2. Jediný Syn tvůj než skončil / na Golgotě bolestné, / k tobě, Matko, z kříže volal: / Hle syn tvůj, hle, dítky tvé! / Naplň přání Syna svého, / které vložil v ruku tvou, / chraň své dítky všeho zlého, / buď nám Matkou pomocnou. / Maria, ó Matičko, / Krista Pána rodičko, / ustavičná pomoc tvá / útěchu nám podává.

3. Nedej bychom zvyku zlého / okovům se poddali, / nedej, bychom Syna tvého / znovu ukřižovali. / Když nás k hříchu zlý duch svádí, / chraň nás Matko, žádáme, / ať se zapřít chceme rádi, / k tobě, Panno, voláme. / Maria, ó Matičko, / Krista Pána rodičko, / ustavičná pomoc tvá / útěchu nám podává.

4. Když nás bída, nouze svírá, / k nebesům veď pohled náš, / ať nás sílí pevná víra, / že nám vždycky pomáháš. / vzdaluj od nás žal a tíseň, / duši naplň nadšením, / ať ti pějem vděčnou píseň, / ať se sejdem s Kristem tvým. / Maria, ó Matičko, / Krista Pána rodičko, / ustavičná pomoc tvá / útěchu nám podává.